

ΚΥΡΙΑΚΗ 1' ΝΗΣΤΕΙΩΝ

[Ιωάννου της Κλίμακος (Μαρκ. 9, 14-29)]

30/03/2025

Η δύναμη της προσευχής και της νηστείας

Σπουδαίο προνόμιο έχει το λογικό όν της κτίσεως, που είναι ο άνθρωπος να επικοινωνεί με το Δημιουργό Του, μέσω της προσευχής κάθε στιγμή και να εκθέτει στην αδιάληπτη αγάπη Του, τα προβλήματα και τις δυσκολίες του αναμένοντας από τον Θεό καθοδήγηση, δύναμη και λύση των προβλημάτων του. Με την προσευχή συνδέεται και η νηστεία, η οποία χαρακτηρίζεται από τον Μέγα Βασίλειο «παλαιότερα»¹ του Νόμου, διότι δόθηκε στους πρωτοπλάστους ως εντολή πριν από το Νομό ως «*Συνηλικώτις του ανθρωπίνου γένους*»². Προσευχή και νηστεία είναι ισχυρά όπλα για τον πιστό άνθρωπο, όπως τα χαρακτηρίζει ο Κύριος, προς καταπολέμηση του φοβερού είδους των δαιμόνων, που βασάνιζαν το νέο της σημερινής ευαγγελικής περικοπής. Ο ενσαρκωμένος Λόγος, επιβεβαίωσε ότι αυτό το είδος των δαιμόνων δεν εκδιώκεται με τίποτε άλλο, παρά μόνο με προσευχή και νηστεία³.

Προεκτάσεις στην εποχή μας

Ο διάλογος του Ιησού Χριστού με τον πατέρα του δαιμονισμένου νέου είναι δραματικός και αποκαλυπτικός. Η περιγραφή των συμπτωμάτων της ασθένειας, οι τελευταίες φωνές και ο σπαραγμός του νέου από το δαιμόνιο, προς επίδειξη δυνάμεως του μισόκαλου, φανερώνουν τη δραματική κατάσταση και τη δυστυχία του νεαρού και του πατέρα. Τα λόγια, πάλι, του πατέρα με δάκρυα «[...] πιστεύω Κύριε βοήθησε με να ξεπεράσω την απιστία»⁴, αποκαλύπτουν το ψυχικό δράμα που βιώνει και τον βασανισμό μεταξύ πίστεως και της απιστίας.

Η πονεμένη κραυγή του πατέρα φθάνει σαν αντίλαλος και στις μέρες μας. Πόσοι από εμάς τους ανθρώπους στην εποχή μας βρισκόμαστε στην ίδια ψυχική κατάσταση; Ενώ δηλαδή αυτή τη στιγμή αισθανόμαστε το φως της πίστεως να φωτίζει την οδό μας και τη γαλήνη να κυριαρχεί την ψυχή μας, έπειτα από μικρό χρονικό διάστημα, η αμφιβολία ταράσσει τον εσωτερικό μας κόσμο. Κατ' ακολουθίαν, όταν

¹ PG. 31, 165C-168C.

² ΕΠΕ 6, 24.

³ Μαρκ. 9, 27.

⁴ Μαρκ. 9, 24.

έχουμε ατελή και αδύναμη πίστη μπορούμε να πλησιάσουμε τον Χριστό ζητώντας να ενισχύσει και να δυναμώσει την πίστη μας. Ως Παντογνώστης γνωρίζει καλύτερα από εμάς πόσο υποφέρει ο ψυχικός μας κόσμος από την αμφιβολία και την ολιγοπιστία. Άλλωστε, ο ίδιος ο Κύριος βοήθησε εφόσον του ζητήθηκε από τον πατέρα να αυξηθεί η ατροφική του πίστη και να ανοίξει η οδός για το θαύμα της θεραπείας του υιού του.

Η σωτηριολογική σημασία της νηστείας και της προσευχής

Ο Κύριος στους μαθητές αναφέρει ότι, η ολιγοπιστία ήταν η αδυναμία να θεραπεύσουν οι ίδιοι τον δαιμονισμένο νεαρό⁵. Αν και οι μαθητές έβλεπαν και βίωναν επί καθημερινή βάση το σωτηριολογικό έργο του Χριστού, επιτελώντας τόσα θαύματα κατά την επίγεια θεία αποστολή Του και όμως υπήρξαν ολιγόπιστοι.

Τα θεόπνευστα λόγια του Χριστού «εν προσευχή και νηστεία⁶» έχουν επικαιρότητα, διότι βρισκόμαστε ήδη στη μέση χρονική φάση της Μεγάλης Τεσσαρακοστής. Η νηστεία έχει οργανική θέση μέσα σ' αυτή την περίοδο, αν και έχει παρεξηγηθεί και παρερμηνευτεί πολύ από τους κοσμικούς και ακόμη από τους ίδιους τους Χριστιανούς. Ο θρησκευτικός χαρακτήρας της νηστείας, και ιδιαίτερα ο ορθόδοξος, έχει μέγιστο υπόβαθρο. Νηστεία δεν σημαίνει απλώς αλλαγή τροφής, αλλά αποχή τροφής⁷.

Νηστεύοντας ο άνθρωπος υπακούει το Θεό σε αντίθεση με τους πρωτοπλάστους που τρώγοντας απ' τον καρπό που ο Θεός όρισε να μην φάνε, στην πραγματικότητα δεν υπάκουσαν στη συγκεκριμένη εντολή της αποχής. Υπάκουσαν όμως στον Σατανά⁸. Το τίμημα ήταν η έξοδος των Πρωτοπλάστων απ' τον Παράδεισο. Την υπακοή στο Θείο θέλημα δεν την αντέχει ο Σατανάς γιατί είναι αντίδικος του Θεού. Σε συνδυασμό με τη νηστεία καλλιεργούμε και τις άλλες αρετές, την ταπεινώση, την υπακοή, την ελεημοσύνη, την διαρκή μετάνοια, για να ελκύνουμε έτσι, τη Χάρη του Αγίου Πνεύματος και να πορευόμαστε προς την τελείωση και την κατά χάρη θέωση⁹.

Ως ζωντανό παράδειγμα νηστείας και προσευχής προβάλλει η Εκκλησία σήμερα τον όσιο Ιωάννη της Κλίμακος¹⁰. Έζησε τον 6^ο αιώνα και ασκήτεψε στη μονή Σινά από νεαρή ηλικία. Όταν με την συνέργεια του Αγίου Πνεύματος έφθασε σε ύψος αρετής,

⁵ Μαρκ. 9, 26.

⁶ Μαρκ. 9, 29.

⁷ ΡΓ. 31, 180C.

⁸ Γεν. 3, 5-6.

⁹ ΕΠΕ 14B, 141.

¹⁰ Περί του βίου του Οσίου Ιωάννου, βλ. *Του οσίου Πατρός ημών Ιωάννου του Σιναΐτου Κλίμαξ*, Αθήνα 2002⁹, σελ. 17-29.

έγραψε την Κλίμακα των αρετών σε τριάντα κεφαλαία, ισάριθμα προς τα τριάντα έτη επίγειου βίου του Ενσαρκωμένου Λόγου.

Στόχος της Κλίμακος, κατά τον συγγραφέα Ιωάννη είναι να κηρύξει την υψηλή υποχρέωση που έχουμε να αναμορφώσουμε τον εαυτό μας καθ' ομοίωσιν του πρωτοτύπου και να αποδυθούμε σε σκληρό αγώνα πνευματικής ανυψώσεως.

Συμπερασματικά, με την απόκτηση των αρετών της νηστείας και της προσευχής, νικά ο Χριστιανός τον αιώνιο εχθρό του και πορεύεται μέσω της Εκκλησίας -διά της μυστηριακής ζωής- προς την τελειότητα έχοντας ως γνώμονα την καθοδήγηση του Αγίου Πνεύματος προς την κατά χάρη θέωση.

Αρχιμ. Τίτος Γιαννούλης